

ความวิตกกังวลของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2551

อัมพร ธนะวัฒน์ส์จจะเสรี*

รวีวรรณ นิเวตพันธุ์** ศิริวรรณ ศิริบุญ*

Tanawatsugga A, Nivataphand R, Siriboon S. Anxiety in the second year medical students in academic year 2008, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University. Chula Med J 2009 May - Jun; 53(3): 215 - 29

- Objectives** : *To study the prevalence, level of anxiety and coordinated factors in the second year medical students at Faculty of Medicine, Chulalongkorn University in the academic year 2008.*
- Research design** : *Quantitative and qualitative methods.*
- Participants** : *The second year medical students in academic year 2008 at Faculty of Medicine, Chulalongkorn University. Based on quantitative method. They were classified according to their gender and level of anxiety, into 4 groups of 7 students. Focus group discussion was done to each group.*
- Methods** : *Quantitative and qualitative methods on data collection were applied. The State Anxiety Inventory Questionnaires were distributed to the second year medical students. The data were analyzed by descriptive statistic: frequency, percentage, mean, standard deviation, Chi-Square test and Multiple Linear Regression.*
- Results** : *The majority of the second year medical students are female. Most of them were self - motivated. Their common problems were inability to understand and following the instructors during the lectures. They showed less concern about portfolio collection and class*

* นิสิตปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

presentation, these problems could be solved by consulting with their friends. In spite of the competitive learning at mosphere in the faculty, the students helped each other. Most students are satisfied in overall aspects and still willing to continue their learning. According to the qualitative study, the result show that most students have decided to study at Faculty of Medicine by themselves. Their anxiety was associated with quality and difficulty in the studied subjects, examination score, class presentations, portfolio collection. Also their anxiety was produced by the influence of other competitive classmates. From the study of students' anxiety which last for 1 month, the prevalence rates are classified as medium, low and high level of anxiety which are 62.2%, 24.3% and 13.5% respectively. Three factors that are statistically related to anxiety are learning problems, class presentation, and overall satisfaction in the Faculty of Medicine. Students without problems in learning and class presentation show more anxiety than those who have. Students who are satisfied with their learning environment show significantly less anxiety than the those who are not ($P < 0.05$). Therefore the finding implies that anxiety could have positive effect of reinforcement. The predictors of anxiety are namely, portfolio collection, motivation to study for good future economic status, class presentation and learning problems.

Conclusion : *The level of student's anxiety is medium. Three factors which are related to anxiety are namely, learning problems, class presentation, and overall satisfaction in the Faculty of Medicine.*

Keywords : *Anxiety, Second year medical student, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University.*

Reprint request : Tanawatsugga A. Graduate Student in Mental Health, Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand.

Received for publication. March 15, 2009.

อัมพร ธนะวัฒน์สัจจะเสรี, รวีวรรณ นิเวศพันธุ์, ศิริวรรณ ศิริบุญ. ความวิตกกังวลของ
นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2551.
จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2552 พ.ศ. - ม.ย.; 53(3): 215 - 29

- วัตถุประสงค์** : เพื่อศึกษาความชุก ระดับความวิตกกังวล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและวิธีการ
จัดการกับความวิตกกังวลของนิสิตแพทย์ ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2551
- รูปแบบการวิจัย** : การวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบการสำรวจ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง ควบคู่กับ
การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
- กลุ่มตัวอย่าง** : นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี
การศึกษา 2551 ได้รับการวิจัยเชิงปริมาณและจำแนกนิสิตตามเพศ และ
ระดับความวิตกกังวล เพื่อดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเข้าร่วมการสนทนา
กลุ่มรวม 4 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน
- วิธีการศึกษา** : เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามชนิดตอบเองแบ่ง
เป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ด้านการเรียน ด้านสัมพันธภาพ
ทางสังคม ส่วนที่ 2 เป็น แบบวัดความวิตกกังวลแบบ A-State Scale
วิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์ด้วยค่า Chi- square test
วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ Multiple linear regression ส่วนการวิจัยเชิง
คุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและวิเคราะห์เนื้อหา
- ผลการศึกษา** : ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่านิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
แรงผลักดันในการเข้ามาศึกษาส่วนใหญ่เกิดจากตัวนิสิตเอง นิสิตมักประสบ
ปัญหาการเรียน ด้านความไม่เข้าใจเนื้อหา อาจารย์สอนเร็ว โดยมีความ
วิตกกังวลในการทำแฟ้มสะสมผลงาน และการรายงานหน้า ชั้นเพียงเล็กน้อย
ซึ่งนิสิตแก้ปัญหาด้วยการปรึกษารุ่นพี่หรือเพื่อน มีการช่วยเหลือกันทั้งในและ
นอกกลุ่ม แม้ว่าจะมีการแข่งขันด้านการเรียนภายในคณะก็ตาม นิสิต
ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในภาพรวม และยังคง สัมครใจในการเรียน
คณะแพทยศาสตร์ต่อไป ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา พบว่านิสิตร้อยละ 62.2
มีภาวะวิตกกังวลในระดับปานกลาง นิสิตร้อยละ 42.3 มีภาวะวิตกกังวลใน
ระดับต่ำ และนิสิตร้อยละ 13.5 มีภาวะวิตกกังวลในระดับสูง นอกจากนี้
ยังพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ลักษณะปัญหาในการเรียน ปัญหาการรายงานหน้าชั้น และความพึงพอใจในภาพรวมชีวิตในคณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ความพึงพอใจในภาพรวมชีวิต ซึ่งพบว่านิสิตที่ไม่มีปัญหาในการเรียน และไม่มีปัญหาในการรายงานหน้าชั้นมีความวิตกกังวลสูง เนื่องจากความวิตกกังวลกระตุ้นให้เกิดผลในทางบวกได้ ส่วนนิสิตที่ไม่พึงพอใจในภาพรวมชีวิตในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มที่พึงพอใจ ขณะที่ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ พบว่าปัจจัยด้านการเรียนเป็นเพียงปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญ โดยเรียงระดับความวิตกกังวลในนิสิตแพทย์จากมากไปน้อยดังนี้ ความวิตกกังวลในการทำเพิ่มสะสมผลงาน ($R^2 = 0.188$) แรงผลักดันให้เข้าศึกษาโดยคิดว่าเป็นหลักประกันทางเศรษฐกิจ ที่ดี ($R^2 = 0.171$) การรายงานหน้าชั้นเรียน ($R^2 = 0.143$) และปัญหาในการเรียน ($R^2 = 0.099$) ส่วนผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่านิสิตตัดสินใจเลือกเรียนคณะแพทยศาสตร์ด้วยตนเองเช่นกัน แต่สิ่งที่ทำให้นิสิตเกิดความวิตกกังวล ได้แก่ ปริมาณและความยากของวิชาเรียน คะแนนสอบ การรายงานหน้าชั้น การทำเพิ่มสะสมผลงาน รวมถึงความวิตกกังวลที่เกิดจากเพื่อนนอกกลุ่มที่ขยันเรียน

ผลสรุป : นิสิตส่วนใหญ่มีภาวะวิตกกังวลในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล ได้แก่ ลักษณะปัญหาในการเรียน การรายงานหน้าชั้น และความพึงพอใจในภาพรวมชีวิตในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยระดับความวิตกกังวลของนิสิตคณะแพทยศาสตร์ สามารถพยากรณ์ ได้จากปัญหาในการเรียน การรายงานหน้าชั้นเรียน แรงผลักดันให้เข้าศึกษา โดยคิดว่าเป็นหลักประกันทางเศรษฐกิจที่ดี และความวิตกกังวลในการทำเพิ่มสะสมผลงาน

คำสำคัญ : ความวิตกกังวล, นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความวิตกกังวลเป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นในคนปกติทั่วไป เป็นผลจากสิ่งกระตุ้นภายในอาจไม่รู้สาเหตุและไม่เหมาะสม เป็นความรู้สึกกังวลกลัวในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น อาจเป็นความหวั่นเกรงว่าจะเกิดเรื่องร้ายขึ้นกับตนเองหรือคนใกล้ชิด มักมีสิ่งกระตุ้นจากเหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำให้ ไม่สบายใจ⁽¹⁾ จากการศึกษาอัตราการป่วยระดับชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (The National Comorbidity) ในปี 2003 พบว่าความชุกของผู้ป่วยที่ถูกวินิจฉัยว่าเป็นความวิตกกังวลผิดปกติ มีอัตราร้อยละ 17.7 และพบในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย⁽²⁾ อย่างไรก็ตามความวิตกกังวลเพียงเล็กน้อยในระดับที่ไม่มากจนเกินไป ถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้คนเรารู้จักกระตุ้นหรือรื้อฟื้นที่จะจัดการหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าเมื่อใดที่มีความรุนแรงและต่อเนื่องยาวนานอาจมีผลต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจ และรบกวนชีวิตประจำวัน หากไม่สามารถหาทางจัดการจะก่อให้เกิดปัญหาตามมา⁽³⁾

จากการทบทวนงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาแพทย์เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความเสี่ยงต้องเผชิญกับความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาในสาขาอื่น ๆ ซึ่งความวิตกกังวลนี้ได้เริ่มต้นภายหลังการเข้าศึกษา หากสะสมทบทวีมาตั้งแต่ช่วงการแข่งขัน เพื่อเตรียมตัวสอบเข้าศึกษาในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง และมีอัตราการแข่งขันสูงสุดในกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย แม้ว่าจะผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาแล้วแต่นิสิตแพทย์ยังต้องเผชิญกับแรงกดดันนานปีการที่สังคมคาดหวังต่อวิชาชีพแพทย์ ให้แพทย์พึงเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีวินัย เชื้อมั่นในตนเอง มีเมตตา ตัดสินใจและควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี

ความคาดหวังจากสังคมในลักษณะดังกล่าว ทำให้สถาบันการศึกษาต้องปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความจำเป็นในการผลิตบุคลากรทางการแพทย์ที่มีคุณภาพ จึงได้ริเริ่มปรับปรุงหลักสูตรระบบการเรียนการสอนเป็นแบบ Block study ที่เน้นการเรียนแบบมุ่ง

ความเข้าใจมากกว่าการจำ⁽⁴⁾ ซึ่งต้องอาศัยการสอบวัดผลเป็นระยะ เพื่อประเมินผลการเรียนการสอน เป็นเหตุให้มีความถี่ในการสอบมากขึ้น เพื่อติดตามความรู้ความเข้าใจของนิสิตให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และป้องกันการสะสมของปัญหา ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนในหัวข้อถัดไปด้วยตระหนักถึงความสำคัญของผลการเรียน ผู้รับผิดชอบหลักสูตรของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้บรรจุให้การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ในแต่ละภาคการศึกษาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาด้วย เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีพัฒนาการทั้งด้านวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตรและทักษะควบคู่กันไป

แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนดังกล่าวจะส่งผลดีโดยภาพรวมต่อระบบการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตก็ตาม แต่ความถี่ในการสอบ การเรียนที่เข้มข้น และภาระในการทำแฟ้มสะสมผลงาน ก่อให้เกิดปัญหาความวิตกกังวลในกลุ่มนิสิตแพทย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ดังปรากฏในผลการศึกษาของ Vaidya PM, และคณะ⁽⁵⁾ ที่พบว่าความวิตกกังวลของนักศึกษาแพทย์เกิดขึ้นมากที่สุดในช่วงใกล้สอบ

ความวิตกกังวลดังกล่าวมีการศึกษาพบว่าเกิดขึ้นกับกลุ่มนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 สูงสุด เมื่อเทียบกับชั้นปีอื่น ๆ ดังปรากฏในผลการศึกษาของ Inam SN, และคณะ⁽⁶⁾ ที่พบว่าความชุกของความวิตกกังวลและซึมเศร้าพบในนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2 มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2 ต้องเผชิญกับทั้งการปรับตัวและสภาพการเรียนรู้อุตสาหกรรมทางการแพทย์อย่างแท้จริง และยังคงเผชิญกับการสอบแข่งขันทั้งในชั้นเรียนและในระดับชาติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากในชั้นปีที่ 2 เป็นระยะชั้นเรียนPre-clinic และเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ช่วงระยะ Clinic ประกอบกับเป็นช่วงระยะเวลาที่นิสิตชั้นปีดังกล่าวต้องเตรียมความพร้อมทางวิชาการ เพื่อสอบวัดผลของศูนย์ประเมินและรับรองความรู้ความสามารถในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม (ศ.ร.ว)

ด้วยเหตุนี้ นิสิตชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมีความเสี่ยงต่อความวิตกกังวลในระหว่างการศึกษาสูงกว่านิสิตแพทย์ชั้นปีอื่น ๆ หากนิสิตไม่สามารถปรับตัวหรือจัดการกับความวิตกกังวลดังกล่าว อาจส่งผลให้นิสิตไม่สามารถศึกษาต่อจนสำเร็จได้ ดังนั้นการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล จึงเป็นมาตรการหนึ่งที่น่าจะเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือนิสิตให้คลายความวิตกกังวล และพร้อมรับมือกับหลักสูตรการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

กลุ่มตัวอย่าง : นิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 2 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2551 โดยเก็บข้อมูลในเดือนกันยายน 2551 จากนิสิตทั้งหมดจำนวน 272 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น 251 คน คิดเป็นร้อยละ 92.28

วิธีดำเนินการวิจัย : การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบของการสำรวจ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย : เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณคือ แบบสอบถามชนิดตอบเอง แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ภูมิหลังด้านการเรียน ภูมิหลังด้านสัมพันธภาพทางสังคม รวมทั้งสิ้น 35 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นแบบวัดความวิตกกังวลแบบ A-State Scale ซึ่งสร้างขึ้นโดย Spielberg CD และ

คณะ⁽⁷⁾ แปลเป็นภาษาไทย โดย มาลาตี รุ่งเรืองศิริพันธ์⁽⁸⁾ เป็นแบบประเมิน ความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นขณะนั้นในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา มีทั้งสิ้น 20 ข้อ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้กำหนดเกณฑ์คะแนนความวิตกกังวลออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิตกกังวลต่ำ (34 - 49 คะแนน) กลุ่มวิตกกังวลปานกลาง (50 - 64 คะแนน) และ กลุ่มวิตกกังวลสูง (65 - 80 คะแนน)

ส่วนแนวคำถามเชิงคุณภาพเป็นแนวคำถามการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับความวิตกกังวล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวล และวิธีการจัดการกับความวิตกกังวล รวมทั้งสิ้น 15 ข้อ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อช่วยขยายความของการวิจัยเชิงปริมาณ โดยคัดเลือกเฉพาะกลุ่มวิตกกังวลสูง และกลุ่มวิตกกังวลต่ำดังกล่าวมาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกนิสิตตามเพศ และรูปแบบการเข้าศึกษาจากทุกโครงการอาทิ สถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย (กสพท.), โครงการผลิตแพทย์และบุคลากรสาธารณสุข 2549 - 2552 (Mega Project), โครงการกระจายแพทย์หนึ่งอำเภอหนึ่งทุน (ODOT) และโครงการเริ่มผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท (CP) โดยใช้วิธีจับสลากจากรหัสประจำตัว เพื่อคัดเลือกให้นิสิตเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน ซึ่งเป็นไปโดยความสมัครใจ จึงเป็นเหตุให้ในแต่ละกลุ่มมีจำนวนนิสิตไม่เท่ากัน โดยมีคุณลักษณะของกลุ่มสนทนาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1. คุณลักษณะของกลุ่มสนทนา

กลุ่มนิสิตชายที่มี ความวิตกกังวลสูง	กลุ่มนิสิตหญิงที่มี ความวิตกกังวลสูง	กลุ่มนิสิตชายที่มี ความวิตกกังวลต่ำ	กลุ่มนิสิตหญิงที่มี ความวิตกกังวลต่ำ
- กสพท. 4 คน	- กสพท. 4 คน	- กสพท. 3 คน	- กสพท. 4 คน
- Mega Project 1 คน	- Mega Project 1 คน	- Mega Project 2 คน	- Mega Project 1 คน
- ODOT 1 คน	- ODOT 2 คน	- ODOT 1 คน	- ODOT 1 คน
- CP 0 คน	- CP 0 คน	- CP 1 คน	- CP 0 คน
รวม 6 คน	รวม 7 คน	รวม 7 คน	รวม 6 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา ค่าสถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์ด้วยค่า Chi-square test เพื่อสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวลของนิสิต และ Multiple linear regression เพื่อศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการพยากรณ์ความวิตกกังวล

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อมูลทั่วไป นิสิตแพทย์ส่วนใหญ่เป็นนิสิตหญิง ร้อยละ 62.2 อายุเฉลี่ย 19 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร บิดาและมารดาประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา แต่พักอยู่หอพักกับเพื่อน หรืออยู่หอพักตามลำพัง โดยมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนประมาณ 5,000 - 6,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่แหล่งที่มาของรายได้มาจากบิดามารดาเป็นหลัก ครอบครัวมีสถานะทางเศรษฐกิจในระดับปานกลาง

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียน แรงผลักดันให้เข้าศึกษา ส่วนใหญ่เกิดจากแรงผลักดันจากตัวนิสิตเอง ซึ่งได้แก่ ความสนใจและความชอบส่วนตัว การได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น นิสิตส่วนใหญ่มีระดับผลการเรียนอยู่ในช่วงคะแนนตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป สำหรับหลักสูตรการเรียนการสอน แม้ว่ามีเนื้อหาวิชาค่อนข้างมาก

แต่ถือได้ว่าเหมาะสมกับระยะเวลาและความถี่ในการสอบ โดยนิสิตมีปัญหาไม่เข้าใจเนื้อหา อาจารย์สอนเร็ว และเนื้อหาหนักเกินไป ซึ่งนิสิตเลือกปรึกษารุ่นพี่หรือเพื่อน นิสิตส่วนใหญ่มีความเข้าใจในภาษาอังกฤษพอสมควร และไม่เป็นปัญหาต่อการเรียน รวมถึงมีความวิตกกังวลในการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) และการรายงานหน้าชั้นเรียนเพียงเล็กน้อย โดยเลือกปรึกษาเพื่อนหรือรุ่นพี่ และเตรียมพร้อม ฝึกรายงานหน้าชั้นบ่อย ๆ

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคม นิสิตมีการช่วยเหลือกันทั้งภายในและนอกกลุ่ม ถึงแม้ว่ามีการแข่งขันกันด้านการเรียนภายในคณะก็ตาม นิสิตส่วนใหญ่ไม่มีคนรัก ส่วนที่มีคนรักอาจมีการขัดแย้งบ้าง แต่ไม่เป็นปัญหา มีนิสิตทั้งที่เข้าร่วมกิจกรรมในคณะและไม่เข้าร่วมกิจกรรมในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านิสิตที่สนใจด้านการเรียนอย่างเดียว ยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการร่วมกิจกรรม ขณะที่นิสิตเกือบทั้งหมดมีความพึงพอใจในภาพรวมของชีวิตในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งยังคงสมัครใจในการเลือกเรียนคณะแพทยศาสตร์ต่อไป

ความชุกของความวิตกกังวลในนิสิตแพทย์ นิสิตแพทย์มีความวิตกกังวลปานกลาง ร้อยละ 62.2 วิตกกังวลต่ำร้อยละ 24.3 และวิตกกังวลสูงร้อยละ 13.5 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2. จำนวนและค่าร้อยละของนิสิตที่มีภาวะวิตกกังวล จำแนกตามการแบ่งระดับคะแนนแบบทดสอบความวิตกกังวลต่อสถานการณ์เฉพาะ (A-State)

ระดับคะแนน A- State	จำนวนนิสิต (คน)	ร้อยละ
ความวิตกกังวลต่ำ (Low anxiety)	61	24.3
ความวิตกกังวลปานกลาง (Moderate anxiety)	156	62.2
ความวิตกกังวลสูง (High anxiety)	34	13.5
(\bar{X} = 55.14, Min = 34, Max = 80, SD = 8.70) รวม	251	100.0

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความวิตกกังวล ขณะที่ปัจจัยด้านการเรียนที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลมี 2 ด้าน ได้แก่ ลักษณะของปัญหาในการเรียน ($\chi^2 = 21.357, p < 0.001$) และ การรายงานหน้าชั้นเรียน ($\chi^2 = 13.005, p < 0.05$)

โดยปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อความวิตกกังวลมีเพียงปัจจัยเดียว ได้แก่ ความพึงพอใจในภาพรวมของชีวิตในคณะแพทยศาสตร์ ($\chi^2 = 7.999, p < 0.05$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3. ร้อยละของนิสิตแพทย์จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวล

ปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวล	ระดับความวิตกกังวล			df	χ^2	P-value
	ต่ำ ร้อยละ (n)	ปานกลาง ร้อยละ (n)	สูง ร้อยละ (n)			
แรงผลักดันให้เข้าศึกษา						
เป็นความสนใจและความชอบส่วนตัว						
ใช่	28.3 (32)	57.5 (65)	14.2 (16)	2	2.130	0.345
ไม่ใช่	21.0 (29)	65.9 (91)	13.0 (18)			
บิดามารดาต้องการให้เรียน						
ใช่	23.4 (32)	60.6 (83)	16.1 (22)	2	1.636	0.441
ไม่ใช่	25.4 (29)	64.0 (73)	10.5 (12)			
เป็นหลักประกันทางสังคมที่ดี						
ใช่	27.5 (38)	58.0 (80)	14.5 (20)	2	2.384	0.304
ไม่ใช่	20.4 (23)	67.3 (76)	12.4 (14)			
เป็นหลักประกันทางเศรษฐกิจที่ดี						
ใช่	18.5 (24)	65.4 (85)	16.2 (21)	2	5.594	0.061
ไม่ใช่	30.6 (37)	58.7 (71)	10.7 (13)			
ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์						
ใช่	22.4 (28)	67.2 (84)	10.4 (13)	2	3.211	0.201
ไม่ใช่	26.2 (33)	57.1 (72)	16.7 (21)			
วิธีการคัดเลือกเข้าศึกษา						
กสพท.	23.5 (40)	61.8 (105)	14.7 (25)	2	0.666	0.717
โครงการอื่น ๆ	25.9 (21)	63.0 (51)	11.1 (9)			
ผลการเรียนโดยเฉลี่ย (GPAX)						
ต่ำกว่า 3.25	22.4 (11)	65.3 (32)	12.2 (6)	6	4.250	0.643
3.25 – 3.50	29.7 (19)	60.9 (39)	9.4 (6)			
3.51 – 3.75	19.4 (14)	66.7 (48)	13.9 (10)			
3.76 ขึ้นไป	25.8 (17)	56.1 (37)	18.2 (12)			
ความถี่ของการสอบ						
มีการสอบไม่เหมาะสม	30.1 (25)	57.8 (8)	12.0 (10)	2	2.305	0.316
มีการสอบเหมาะสม	21.4 (36)	64.3 (108)	14.3 (24)			

ตารางที่ 3. ร้อยละของนิสิตแพทย์จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวล (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวล	ระดับความวิตกกังวล			df	χ^2	P-value
	ต่ำ ร้อยละ (n)	ปานกลาง ร้อยละ (n)	สูง ร้อยละ (n)			
หลักสูตรการเรียนการสอน						
เนื้อหาวิชาสัมพันธ์กับเวลาเรียน	23.7 (31)	64.1 (84)	12.2 (16)	2	0.576	0.750
เนื้อหาวิชาไม่สัมพันธ์กับเวลาเรียน	25.0 (30)	60.0 (72)	15.0 (18)			
ลักษณะของปัญหาในการเรียน						
ไม่มีปัญหา	13.9 (20)	66.7 (96)	19.4 (28)	4	21.357	0.00***
ไม่เข้าใจเนื้อหา, เนื้อหามากและยาก	36.2 (21)	58.6 (34)	5.2 (3)			
อาจารย์สอนเร็ว, อุปกรณ์ไม่พร้อม	40.7 (11)	51.9 (14)	7.4 (2)			
ความเข้าใจในภาษาอังกฤษ						
เข้าใจดี	18.2 (12)	60.6 (40)	21.2 (14)	4	5.491	0.241
ไม่เข้าใจแต่ไม่เป็นปัญหาต่อการเรียน	25.9 (41)	63.3 (100)	10.8 (17)			
ไม่เข้าใจและเป็นปัญหาต่อการเรียน	29.6 (8)	59.3 (16)	11.1(3)			
การทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)						
ไม่กังวล	17.3 (14)	64.2 (52)	18.5 (15)	4	7.791	0.100
กังวลเล็กน้อย	24.4 (31)	64.6 (82)	11.0 (14)			
กังวลมาก	37.2 (16)	51.2 (22)	11.6 (5)			
การรายงานหน้าชั้นเรียน						
ไม่มีปัญหา	19.8 (18)	58.2 (53)	22.0 (20)	4	13.005	0.011*
มีปัญหาลittleน้อย	22.8 (26)	66.7 (76)	10.5 (12)			
มีปัญหามาก	37.0 (17)	58.7 (27)	4.3 (2)			
ความพึงพอใจในภาพรวมของชีวิต						
ไม่พึงพอใจ	50.0 (9)	33.3 (6)	16.7 (3)	2	7.999	0.018*
พึงพอใจ	22.3 (52)	64.4 (150)	13.3 (31)			

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลมากที่สุดคือ ปัญหาในการเรียน ($Bx_1 = -3.177$) รองลงมาเป็นแรงผลักดันให้เข้าศึกษาโดยคิดว่าเป็นหลักประกันทางเศรษฐกิจที่ดี ($Bx_2 = -3.069$) การรายงานหน้าชั้นเรียน ($Bx_3 = -2.007$) และการทำแฟ้มสะสมผลงาน ($Bx_4 = -1.680$)

รวมถึง พบว่า ปัจจัยด้านการเรียนเป็นเพียงปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นความวิตกกังวลในการทำแฟ้มสะสมผลงาน ($R^2 = 0.188$) เป็นหลักประกันทางเศรษฐกิจที่ดี ($R^2=0.171$) การรายงานหน้าชั้นเรียน ($R^2 = 0.143$) และปัญหาในการเรียน ($R^2 = 0.099$) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงพหุของปัจจัยที่มีผลต่อระดับความวิตกกังวลของนิสิตแพทย์

ตัวแปร	B	β	t	R ²	p-value
ค่าคงที่	68.586		34.315		0.00***
ปัญหาในการเรียน (Bx ₁)	-3.177	-0.258	-4.184	0.099	0.00***
เป็นหลักประกันทางเศรษฐกิจที่ดี (Bx ₂)	-3.069	-0.179	-2.953	0.171	0.003**
การรายงานหน้าชั้นเรียน (Bx ₃)	-2.007	-0.168	-2.610	0.143	0.010*
ความวิตกกังวลในการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Bx ₄)	-1.680	-0.136	-2.144	0.188	0.033*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. แบบแผนการเข้ามาเรียนในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.1 การตัดสินใจเข้าศึกษา จากการสนทนากลุ่มพบว่านิสิตส่วนใหญ่ตัดสินใจเข้าเรียน คณะแพทยศาสตร์ด้วยตนเอง และความแตกต่างของแบบแผนการเข้าศึกษาจากโครงการต่าง ๆ ไม่มีผลต่อความวิตกกังวลของนิสิตแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่านิสิตตัดสินใจเลือกเรียนด้วยตนเองเช่นเดียวกัน

1.2 ช่วงเวลาระหว่างการศึกษา (ช่วงเรียน ช่วงเตรียมสอบและช่วงสอบ) จากการศึกษาความวิตกกังวลในช่วงเรียนพบว่านิสิตทุกกลุ่มประสบปัญหาในวิชาเรียน โดยเกิดจากปริมาณเนื้อหาวิชาที่เรียนมีจำนวนมาก ขณะที่ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่าผู้ที่ไม่มีปัญหาในการเรียนเป็นกลุ่มที่มีความวิตกกังวลสูงสุด นอกจากนั้นยังวิตกกังวลต่ออาจารย์ผู้สอน เพราะสอนเร็วตามไม่ทัน ไม่มีเอกสารประกอบการเรียน รวมถึงในช่วงสอบพบว่านิสิตมีความวิตกกังวลในประเด็นความยากของข้อสอบจากเนื้อหาวิชา และการจัดสอบที่ไม่สัมพันธ์กับช่วงเวลาการเรียน

1.3 ลักษณะเนื้อหา และคะแนนสอบ วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษนั้นสร้างความวิตกกังวลให้แก่นิสิตส่วนใหญ่ เนื่องจากเมื่อไม่เข้าใจโจทย์ย่อมไม่สามารถ

ทำข้อสอบได้ ขณะที่ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่านิสิตที่เข้าใจในภาษาอังกฤษดีมีความวิตกกังวลสูง นอกจากนั้นคะแนนสอบยังส่งผลต่อความวิตกกังวลของนิสิตพอสมควร ส่วนใหญ่เป็นนิสิตที่มีผลการเรียนดีมาโดยตลอด ซึ่งอยู่ในระหว่างปรับตัว ขณะที่ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่านิสิตที่มีผลการเรียนในเกณฑ์สูงและต่ำจะมีความวิตกกังวลสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนในเกณฑ์ปานกลาง

1.4 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน สำหรับความวิตกกังวลในการออกไปรายงานหน้า ชั้น นิสิตแก้ไขปัญหทั้งในเชิงบวกด้วยการเตรียมความพร้อม และฝึกการรายงาน และแก้ไขในเชิงลบด้วยการหลีกเลี่ยงการออกไปรายงานหน้าชั้น ขณะที่ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่านิสิตที่ ไม่มีปัญหาในการรายงานหน้าชั้นมีความวิตกกังวลสูงสุด ส่วนการทำรายงานกลุ่มและรายงานเดี่ยวพบว่านิสิตวิตกกังวลต่อการทำรายงานกลุ่มมากกว่ารายงานเดี่ยว ในเรื่องคุณภาพของงานและการประสานงาน ด้านแฟ้มสะสมผลงาน นิสิตมีความเห็นพ้องกันว่ามีส่วนทำให้เกิด ความวิตกกังวล และไม่ให้ประโยชน์เท่าที่ควร ขณะที่ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่านิสิตที่ไม่กังวลต่อการทำแฟ้มสะสมผลงาน มีความวิตกกังวลโดยรวมสูงกว่านิสิตที่กังวลต่อการทำแฟ้มสะสมผลงาน นอกจากนี้ยังพบว่าโดยปกตินิสิตมักจะไม่เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา

แต่การนำเสนอแฟ้มสะสมผลงานเป็นช่องทางที่ทำให้
นิสิตได้เข้าพบอาจารย์ ซึ่งจะส่งผลให้อาจารย์ที่ปรึกษา
ทราบปัญหาของนิสิต และเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา
และพัฒนาศักยภาพของนิสิตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2. สัมพันธภาพทางสังคม

2.1 ความสัมพันธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาและ อาจารย์ผู้สอน

นิสิตไม่ค่อยเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา
เว้นแต่ช่วงเวลาส่งแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) สำหรับ
อาจารย์ผู้สอนนั้นสามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ดี ตรงตามจุด
ประสงค์การเรียน ปัญหาที่พบคือ เนื้อหามาก ทำให้ต้อง
เร่งสอนมากเกินไป และเอกสารประกอบการสอนของ
อาจารย์ผู้สอนบางท่านผิดพลาด ทำให้เป็นอุปสรรคต่อ
การเรียน ขณะที่ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่านิสิตที่มี
การซักถามในห้องเรียนมีความวิตกกังวลสูง

2.2 ความสัมพันธ์กับเพื่อน

เพื่อนนอกกลุ่มที่ชั้น
เรียนมีผลต่อการเพิ่มแรงกดดันทำให้วิตกกังวล เพื่อนใน
กลุ่มมีส่วนช่วยลดความวิตกกังวล เพราะเป็นที่ปรึกษา
และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน รวมถึงการวิจัยเชิงปริมาณ
ยังพบว่าจำนวนเพื่อนมาก ทำให้เกิดความวิตกกังวลสูง
กว่าด้วย นอกจากนี้เพื่อนผู้หญิงมีความวิตกกังวลใน
เรื่องเรียนมากกว่าเพื่อนผู้ชาย นิสิตบางส่วนประเมินว่า
ความวิตกกังวลไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศ หากขึ้นอยู่กับตัวบุคคล
ที่มีสภาพแวดล้อมที่ต่างกันเป็นสำคัญ ขณะที่ผลการวิจัย
เชิงปริมาณพบว่านิสิตชายมีความวิตกกังวลสูงกว่านิสิตหญิง

3. บรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางสังคม

3.1 บรรยากาศการเรียน

นิสิตส่วนใหญ่เห็นตรง
กันว่าเวลาพักกลางวันมีน้อย ไม่มีสถานที่พักผ่อนในช่วง
กลางวัน และโรงอาหารแออัดเกินไป ขณะที่ผลการวิจัย
เชิงปริมาณพบว่านิสิตร้อยละ 16.3 ที่ไม่รู้สึกละเอียดถึงภาวะ
การได้รู้สึกพักผ่อน ซึ่งอาจเกิดจากเวลาที่ค่อนข้างจำกัด
และสภาพแวดล้อมของสถานที่ที่ไม่เหมาะสม

3.2 การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทาง สังคม

นิสิตทั้งหมดมีการปรับตัวโดยแนะนำให้รู้จักการ
ปล่อยวาง ทำใจยอมรับ คิดในทางบวก ไม่ยึดติดหรือ
กังวลกับเรื่องคะแนน และควรให้รางวัลกับตัวเองโดยทำ

กิจกรรม เช่น เล่นดนตรี เล่นเกมส์ ฯลฯ ขณะที่ผลการวิจัย
เชิงปริมาณพบว่านิสิตมากกว่าครึ่งหนึ่งมีการร่วมกิจกรรม
ในคณะ เช่น ชมรม ออกค่าย หรือเล่นกีฬา เป็นต้น

4. ความมุ่งมั่นในการเลือกศึกษาคณะแพทยศาสตร์

นิสิตส่วนใหญ่ยังคงสมัครใจเลือกศึกษา
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดั้งเดิม
โดยให้เหตุผลว่าเป็นความชอบและความสนใจส่วนตัว
ประกอบกับสอดคล้องกับความต้องการของครอบครัว
อีกทั้งเป็นวิชาชีพที่มีประโยชน์ต่อสังคม ช่วยเหลือผู้อื่นได้
ขณะที่ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่านิสิตราว 3 ใน 4
ยังคงสมัครใจเลือกเรียนคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย รวมถึงนิสิตเกือบทั้งหมดมีความพึงพอใจใน
ภาพรวมของชีวิตในคณะแพทยศาสตร์

การอภิปรายผลการวิจัย

ความชุกของนิสิตที่มีภาวะวิตกกังวล

นิสิต
แพทย์ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 62 มีภาวะวิตกกังวลปานกลาง
ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Rab F, และคณะ⁽⁹⁾
ที่ศึกษาในนักศึกษา แพทย์ในปากีสถาน ขณะที่ผล
การศึกษาของ Hafen M Jr., และคณะ⁽¹⁰⁾ พบว่านักศึกษา
สัตวแพทย์ร้อยละ 32 มีความวิตกกังวล ซึ่งเกิดจากการ
เรียนวิชาคลินิก อย่างไรก็ตามเหตุที่ทำให้ผลการศึกษา
ในครั้งนี มีภาวะความวิตกกังวลในสัดส่วนที่สูงกว่าการ
ศึกษาที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะช่วงเวลาในการ
เก็บข้อมูลเป็นช่วงใกล้สอบปลายภาค ซึ่งผลการศึกษา
ของ Vaidya PM, และคณะ⁽⁶⁾ รายงานว่าช่วงที่นักศึกษา
แพทย์มีความวิตกกังวลมากที่สุด คือ ช่วงใกล้สอบ

ปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวล

ถึงแม้ว่าปัจจัย
ส่วนบุคคลในทุกด้านไม่มีผลต่อระดับความวิตกกังวล
แต่พบคุณลักษณะร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลที่น่าสนใจ
ในด้านอายุ ภูมิลำเนาเดิม อาชีพบิดามารดา ค่าใช้จ่าย
ส่วนตัวต่อเดือน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่ง
สามารถอธิบายคุณลักษณะร่วมดังกล่าวได้ดังนี้ เหตุที่นิสิต
อายุน้อยมีความวิตกกังวลสูง อาจจะเป็นเพราะต้องมี

การปรับตัวมากกว่าทั้งด้านการเรียนและสังคม ส่วนนิสิตที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมีความวิตกกังวลสูง อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในกรุงเทพมหานครมีความกดดันแข่งขันสูงกว่า ขณะที่บิดามารดาที่เป็นแพทย์มีส่วนเพิ่มความวิตกกังวลแก่นิสิต อาจเนื่องจากมีความคาดหวังจากบิดามารดาในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนชี้นำผลักดันให้บุตรเข้าศึกษาในคณะแพทยศาสตร์ นอกจากนั้นนิสิตกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดีมีระดับวิตกกังวลสูงกว่านิสิตกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำและปานกลาง ทั้งนี้เพราะการมีฐานะทางเศรษฐกิจดีเป็นการบ่งชี้สถานภาพทางสังคม ความล้มเหลวทางการศึกษาจะมีผลกระทบต่อสถานะทางสังคมของนิสิต ในระดับสูง นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจึงมีความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Aktekin M, และคณะ⁽¹¹⁾ ที่พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีผลต่อความวิตกกังวลของนักศึกษา

ปัจจัยด้านการเรียน จากการวิจัยเชิงปริมาณพบว่าปัจจัยด้านการเรียนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวลของนิสิตแพทย์ โดยเฉพาะปัญหาในการเรียน จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า นิสิตที่ไม่มีปัญหาในการเรียนเป็นกลุ่มที่มีความวิตกกังวลสูงที่สุด ซึ่งขัดแย้งกับแนวโน้มที่ควรจะเป็น เนื่องจากภาวะความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นมิได้เกิดขึ้นในเชิงลบเสมอ หากใช้เป็นแรงขับให้นิสิตเกิดความมานะพากเพียรในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายเชิงทฤษฎีของ Montgomery B, และคณะ⁽³⁾ ที่ระบุว่า “ความวิตกกังวลเพียงเล็กน้อยในระดับที่ไม่มากเกินไป ถือเป็นแรงจูงใจที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะทำให้คนเรารู้จักกระตือรือร้นที่จะจัดการหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปด้วยดี” ขณะที่ อมรรัตน์ รัตนสิริ⁽¹²⁾ กล่าวว่า “บุคคลที่มีความวิตกกังวลในระดับที่เหมาะสม ถือเป็นแรงจูงใจที่ผลักดันให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ระดับความวิตกกังวลที่เหมาะสมถือเป็นคุณต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล”

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพได้พบว่านิสิตที่มีความวิตกกังวลสูงส่วนใหญ่ เกิดจากการไม่

เข้าใจในเนื้อหาวิชา เนื้อหามีปริมาณมาก และการสอบ โดยเฉพาะวิชาที่มีการสอบปฏิบัติการที่จำกัดเวลา (แล็บกริ่ง) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Hafen M Jr, และคณะ⁽¹⁰⁾ ที่พบว่า การไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาเรียนมีผลต่อความวิตกกังวลของนักศึกษาสัตวแพทย์ รวมถึงการศึกษาของพนิดา สังฆพันธ์ และคณะ⁽¹³⁾ ที่พบว่าชั้นปีที่ 2 เริ่มเรียนวิชาที่มีเนื้อหามาก ทำให้นักศึกษาต้องใช้เวลาในการทบทวนมากขึ้น รวมทั้งมีการเรียนปฏิบัติการ ซึ่งรูปแบบการสอบปฏิบัติการเป็นการสอบที่จำกัดเวลา (แล็บกริ่ง) ทำให้นักศึกษาวิตกกังวลมากที่สุด

สำหรับปัจจัยด้านการเรียนอื่น ๆ ที่ไม่มีผลกระทบต่อระดับความวิตกกังวล แต่เมื่อพิจารณาคุณลักษณะร่วมกันพบประเด็นที่น่าสนใจในบางปัจจัย อาทิ สาเหตุที่เป็นแรงผลักดันให้เข้าศึกษาซึ่งพบว่านิสิตที่บิดามารดาต้องการให้เรียนมีระดับความวิตกกังวลสูงกว่านิสิตที่ต้องการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งอาจเกิดจากความคาดหวังจากบิดามารดาและความสนใจส่วนตัวของนิสิตเอง ขณะที่นิสิตที่คิดว่าเป็นหลักประกันทางสังคม และเศรษฐกิจที่ดีมีระดับความวิตกกังวลสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้คิด อาจเป็นเพราะความคาดหวังจากสังคมที่มีต่อวิชาชีพแพทย์

นิสิตที่มีผลการเรียนโดยเฉลี่ย (GPAX) อยู่ในเกณฑ์สูงและต่ำมีระดับความวิตกกังวลสูงกว่านิสิตที่มีผลการเรียนในเกณฑ์ปานกลาง อาจเนื่องจากนิสิตที่มีผลการเรียนที่สูงกว่า 3.50 นั้นต้องรักษาระดับการเรียนให้ดี ส่วนนิสิตที่มีผลการเรียนที่ต่ำกว่า 3.25 นั้นก็ต้องพยายามที่จะขยันเรียนตามให้ทันเพื่อนจึงทำให้เกิดความวิตกกังวลในนิสิตทั้งสองกลุ่มได้ ซึ่งผลที่ได้แตกต่างจาก ผลการศึกษาของ Bayram N, และคณะ⁽¹⁴⁾ ที่พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับที่น่าพอใจมีระดับความวิตกกังวลต่ำกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ

นิสิตที่เข้าใจในภาษาอังกฤษดีมีระดับความวิตกกังวลสูงกว่านิสิตที่ไม่เข้าใจในภาษาอังกฤษ และนิสิตที่ไม่กังวลในการทำแฟ้มสะสมผลงานมีระดับความวิตกกังวลสูงกว่านิสิตที่กังวลมาก ด้วยเหตุผลเดียวกันคือ

การที่มีความวิตกกังวลบ้างนั้น จะไปกระตุ้นให้นิสิตมีความขยันเพียรพยายามมากขึ้น ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายเชิงทฤษฎีของ Montgomery, B. และคณะ⁽³⁾

ส่วนด้านปัญหาการรายงานหน้าชั้นที่พบว่า นิสิตที่ไม่มีปัญหาในการรายงานหน้าชั้นมีความวิตกกังวลมากที่สุด เมื่อพิจารณาควบคู่กับผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า นิสิตที่มีความวิตกกังวลมักหลีกเลี่ยงการออกไปรายงานหน้าชั้น เป็นเหตุให้นิสิตไม่ต้องเผชิญกับการเตรียมพร้อม รวมถึงการซักถามเพิ่มเติมจากอาจารย์และเพื่อน ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนพึงส่งเสริมให้นิสิตฝึกทักษะในการแสดงออกให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กัญจะนา พุ่มมาลา⁽¹⁵⁾ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ใช้การควบคุมตนเอง และการใช้แรงเสริมทางสังคม มีพฤติกรรมความกลัวในการพูดหน้าชั้นเรียนลดลงภายหลังการทดลอง

นอกจากนั้นในงานวิจัยเชิงคุณภาพพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เนื่องจากแฟ้มสะสมผลงานมีส่วนทำให้นิสิตเกิดความวิตกกังวลอย่างมาก โดยนิสิตมีมุมมองในเชิงลบต่อการทำแฟ้มสะสมผลงาน ด้วยเหตุว่าเป็นการเสียเวลาไม่ให้ประโยชน์เท่าที่ควร ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของ Davis MH, และคณะ⁽¹⁶⁾ ที่พบว่าแฟ้มสะสมผลงานเป็นเครื่องสะท้อนการเรียนรู้เชิงทฤษฎี และการฝึกทักษะที่มีส่วนช่วยลดความวิตกกังวลแก่นิสิตแพทย์ ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาควรเน้นให้นิสิตเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการทำแฟ้มสะสมผลงาน

ปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านความพึงพอใจในภาพรวมของชีวิตในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์ต่อระดับความวิตกกังวล โดยนิสิตที่ไม่พึงพอใจมีความวิตกกังวลสูงกว่า นิสิตที่มีความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป ซึ่งบุคคลทั่วไปที่มีความพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ ย่อมส่งผลให้เกิดความสุขสบายใจ ปราศจากความวิตกกังวล ในทางกลับกันถ้าคนที่ไม่

พอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ ย่อมส่งผลให้เกิดความเครียดความวิตกกังวลตามมา

แม้ว่าปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมในประเด็นอื่นจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม เมื่อพิจารณาคุณลักษณะร่วมของปัจจัยพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้ จำนวนเพื่อนสนิทมากมีส่วนทำให้นิสิตเพิ่มความวิตกกังวลได้มากกว่า อาจเป็นเพราะการที่มีกลุ่มคนอยู่ด้วยกันจำนวนมาก จะเกิดปัญหามากกว่า ด้านการซักถามในห้องเรียน ซึ่งพบว่า นิสิตที่มีการซักถามมีความวิตกกังวลสูงกว่า นิสิตที่ไม่มีการซักถาม ซึ่งเกิดจากนิสิตมีความวิตกกังวลเกรงว่าจะเรียนไม่เข้าใจจึงหมั่นซักถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างชัดเจนถ่องแท้ ซึ่งประเด็นความวิตกกังวลในด้านสัมพันธภาพทางสังคมพบข้อสรุปที่สอดคล้องกันในงานวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า นิสิตประเมินทัศนคติต่อเพื่อนเพศเดียวกันและต่างเพศแตกต่างกัน โดยระบุว่าเพื่อนผู้หญิงมีความวิตกกังวลในเรื่องเรียนมากกว่าเพื่อนผู้ชาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกุลสิรี คุ้มสุวรรณ⁽¹⁷⁾ และ Bayram N, และคณะ⁽¹⁴⁾ ที่พบว่า นักศึกษาหญิงมีความวิตกกังวลสูงกว่า นักศึกษาชาย นอกจากนี้ข้อค้นพบที่ว่าถ้าย่นเวลากลับไป นิสิตยังคงมีความสมัครใจในการเลือกเรียนคณะแพทยศาสตร์ มีระดับความวิตกกังวลสูงกว่า นิสิตที่เลือกไม่เรียนและไม่แน่ใจ อาจเนื่องจากนิสิตที่สมัครใจเรียนยังต้องตั้งใจและมุ่งมั่นกับการเรียนอยู่ จึงทำให้เกิดความวิตกกังวลมากกว่า

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตแพทย์ ซึ่งมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ก็จะใช้ความวิตกกังวลไปเป็นแรงขับเพื่อให้ประสบความสำเร็จ เพราะฉะนั้นความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นเป็นเพราะกลัวทำไม่ได้ดีมากกว่าเป็นความวิตกกังวลที่เป็นด้านลบ ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องปรับตัวตลอดเวลาอยู่แล้ว ดังนั้นเมื่อเกิดความวิตกกังวลขึ้นจะมีกลไกในการปรับตัวเพื่อให้ความวิตกกังวลลดลง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ จันทนี อิทธิพานิชพงศ์ รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อนุญาตให้เก็บข้อมูล และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์เรืองศักดิ์ เลิศขจรสุข รวมถึงนิสิตแพทย์ ปองพล ศิริลักษณ์มานนท์ ที่ช่วยประสานงานในการเก็บข้อมูล

อ้างอิง

1. มาโนช หล่อตระกูล, ปราโมทย์ สุคนิธย์. จิตเวชศาสตร์รวมามธิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ: บียอนด์เอ็นเตอร์ไพรซ์, 2548
2. Stern TA, Herman JB. Psychiatry Update and Board Preparation. 9th ed. New York: McGraw-Hill, 2003
3. Montgomery B, Morris L. Living with anxiety. Port Melbourne: Lothian; 1992
4. ปราณี ธนกำธร. พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านสุขภาพจิตและปัญหาการปรับตัวของนิสิตแพทย์ ชั้นปีที่ 1 ถึง 3 คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2545.
5. Vaidya PM, Mulgaonkar KP. Prevalence of depression anxiety & stress in undergraduate medical students & its correlation with their academic performance. Indian J Occup Ther 2007 Apr - Jul; 39: 7 - 10
6. Inam SN, Saqib A, Alam E. Prevalence of anxiety and depression among medical students of private university. J Pak Med Assoc 2003 Feb; 53(2): 44 - 7
7. Spielberger CD, Diaz-Guerrero R. Cross - cultural anxiety. Vol. 2. London: Hemisphere Publishing; 1983.
8. มาลาตี รุ่งเรืองศิริพันธ์. ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยารายบุคคลตามแนวโรเจอร์สที่มีต่อความวิตกกังวลของเด็กหญิงที่ถูกล่วงเกินทางเพศ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542
9. Rab F, Mandou R, Nasir S. Rate of depression and anxiety among female medical student in Pakistan. East Mediterr Health J 2008 Jan - Feb; 14(1): 126 - 33
10. Hafen M Jr, Reisbig AM, White MB, Rush BR. Predictors of depression and anxiety in first-year veterinary students: a preliminary report. J V Med Educ 2006; 33(3): 432-40
11. Aktekin M, Karaman T, Senol YY, Erdem S, Erengin H, Akaydin M. Anxiety, depression and stressful life events among medical school: a prospective study in Antalya, Turkey. Med Educ 2001 Jan; 35(1): 12-7
12. อมรรัตน์ รัตนสิริ. ตำราเวชศาสตร์ชุมชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ฯ: พีบีพอเรนซ์เคสเนเตอร์, 2539
13. พนิดา สังฆพันธ์, ประภาพร ตั้งธรรณิข, ลักคณา สารรัตน์, จิรศักดิ์ สุทัศนจินดา. การวิจัย เรื่อง ปัญหาความเครียดและสุขภาพจิตของนักศึกษาสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: งานบริการการศึกษา และภาควิชาสัตววิทยา คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546
14. Bayram N, Bilgel N. The prevalence and socio-demographic correlations of depression, anxiety and stress among a group of university students. Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol 2008 Aug; 43(8): 667 - 72
15. กัญจะนา พุ่มมาลา. การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการใช้แรงเสริม ทางสังคมที่มีต่อ

- ความกลัวในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปราจีนกัลยาณี
จังหวัดปราจีนบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: สาขาจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร,
2534
16. Davis MH, Ponnampereuma GG, Ker JS. Student
perceptions of a portfolio assessment
process. Med Educ 2009 Jan; 43(1): 89 - 98
17. กุลสิริ ใควสุวรรณ. ความวิตกกังวลในการสอบคัด
เลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์
วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ [วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: สาขาวิชาจิต
วิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, 2542

ความชุกของภาวะพุทธิปัญญาเสื่อมระยะแรก และปัจจัยที่
เกี่ยวข้อง ในผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่ติดเชื้อเอชไอวีในคลินิก
โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และคลินิกภูมิคุ้มกัน
ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ไพศาล แดงพัฒนพงศ์*
สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย**

Dangputtanapong P, Tangwongsechai S. Prevalence of mild cognitive impairment and related factors in HIV-infected adult patients at Sexually Transmitted Disease Clinic and Immunology Clinic of King Chulalongkorn Memorial Hospital. Chula Med J 2009 May - Jun; 53(3): 231 - 43

- Problem/background** : Thirty to fifty percent of HIV-infected adult patients have mild cognitive impairment from HIV. This impairment has impacted to their activity daily livings, employments and health care problems. Besides, there are few studies on this topic in Thailand.
- Objective** : To examine the prevalence of mild cognitive impairment (MCI) and its related factors in HIV-infected adult patients.
- Design** : Cross-sectional Descriptive Study.
- Setting** : Sexually Transmitted Disease Clinic and Immunology Clinic of King Chulalongkorn Memorial Hospital.
- Materials and Methods** : One hundred and seventy patients were selected by simple random sampling for MCI assessment from November 2008 to January 2009. The Montreal Cognitive Assessment (MoCA) was used as an assessment tool to measure cognition. MCI was defined as a MoCA score below 25.

* นิสิตปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- Results** : *Ninety five males and seventy five females were recruited in the study. Their mean age was 42.88 ±10.4 years. The prevalence of mild cognitive impairment was 50%. Advanced age and low education status were variables identified as risk factors. As the result of binary logistic regression analysis indicated that age greater than 45 years old and education lower than grade 6 increased the risk of MCI with the odds ratio = 2.47 (95% CI = 1.31-4.66) and 2.65 (95% CI = 1.11-6.31) respectively. Additionally, multiple regression analysis was performed and showed that education level could predict score in visuospatial/executive, and attention cognitive domains. Education and CD4+ cell count could predict score in language cognitive domain. Duration of HIV infected period could predict score in abstraction cognitive domain and age could predict score in delayed recall cognitive domain*
- Conclusion** : *This study has found that the prevalence of MCI in HIV-infected adult patients was approximately similar to the previous reports in Thailand but higher than those reported from the West. Advanced age and low education status were the risks of having poor cognitive performance in this sample.*
- Keywords** : *Mild cognitive impairment, HIV.*

Reprint request: Dangputtanapong P. Graduate Student in Mental Health, Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University, Bangkok 10330, Thailand.

Received for publication. March 15, 2009.